

Complexnummer: 516245

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Sluizencomplex

Aantal complexonderdelen

7

Monumentnummers van complexonderdelen

516246, 516247, 516248, 516249, 516250, 516251, 516252

Woonplaats

Stadskanaal

Gemeente

Stadskanaal

Provincie

Groningen

Locatie van het hoofdobject

Bij Unikenstraat 98, 9501 XJ te Stadskanaal

Complexomschrijving

Inleiding

SLUIZENCOMPLEX Stadskanaal-Musselkanaal. Reeks waterwerken met sluiswachterswoningen, gerealiseerd in de periode 1789-1917, bestaande uit: 1. SCHUTSLUIS met DRAAIBRUG, genaamd 'Eerste Verlaat, Springersverlaat', van oorsprong uit 1789, gelegen aan de Unikenstraat by 98 in Stadskanaal.

2. SCHUTSLUIS met DRAAIBRUG, genaamd 'Tweede Verlaat, Olthofsverlaat', van oorsprong uit 1828, gelegen aan de H.J. Kniggestraat by 121 in Stadskanaal.

3. SCHUTSLUIS met dubbele DRAAIBRUG en SLUISWACHTERSWONING, genaamd 'Derde Verlaat, Buinerverlaat', gelegen aan de Hoofdstraat 89 in Stadskanaal.

4. SCHUTSLUIS met dubbele DRAAIBRUG, genaamd 'Vierde Verlaat, Sapsverlaat of Eerste Musselverlaat', van oorsprong uit 1841 en 1910, gelegen aan de Schoolstraat by 104 in Musselkanaal.

5. SCHUTSLUIS met OPHAALBRUG en SLUISWACHTERSWONING, genaamd 'Vijfde Verlaat, Stenenverlaat, Tweede Musselverlaat', van oorsprong uit 1851 en 1917, gelegen aan de Sluisstraat by 149 in Musselkanaal.

Het kanaal is gegraven in de periode 1765-1865 in opdracht van de stad Groningen ten behoeve van de veenafgravingen. Het kanaal dat van Bareveld tot de grens met Duitsland loopt is aangelegd in drie delen en heeft drie namen: het gedeelte dat door Stadskanaal loopt heet het Stadskanaal, het deel dat door Musselkanaal loopt het Musselkanaal en het deel dat door Ter Apel loopt het Ter Apelkanaal. In dit 34 km lange kanaal werden tussen 1789 en 1878 in totaal acht schutsluizen aangelegd om het grote verval van zo'n 10 meter te kunnen overwinnen. Vijf daarvan liggen in de gemeente Stadskanaal; drie in het Stadskanaal (1ste, 2de en 3de verlaat) en twee in het Musselkanaal (4de en 5de verlaat). Omstreeks het begin van de twintigste eeuw werden het 3de, 4de en 5de verlaat uitgebreid met een tweede kolk. Sindsdien hebben er nog enkele vernieuwingen aan verschillende onderdelen van de sluisen plaatsgevonden. Al deze kunstwerken zijn van groot belang omdat het kanaal de drager is voor de historisch-ruimtelijk structuur van zowel Stadskanaal als Musselkanaal.

Waardering

Complex bestaande uit vijf schutsluizen met bruggen en twee sluiswachterswoningen van algemeen belang vanwege architectuurhistorische, cultuurhistorische en stedenbouwkundige waarde:

- als voorbeeld van een sluisencomplex aangelegd in de periode 1789-1917 in de provincie Groningen
- vanwege de vrij hoge mate van gaafheid van het complex en de afzonderlijke onderdelen
- vanwege de beeldbepalende ligging in zowel het Stads- als het Musselkanaal
- historisch gezien van groot belang voor de ontwikkeling van de lintdorpen Stadskanaal en Musselkanaal
- als herinnering aan de veenafgravingen en de bloeiende scheepvaart.

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 516246

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	17 oktober 2000
Kadaster deel/nr	82776/31

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Stadskanaal	Stadskanaal	Groningen

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Stadskanaal	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Onstwedde	N			4702
Onstwedde	N			4696
Onstwedde	N			4704

Omschrijving**

Inleiding

Complex bestaande uit een sluis met twee kolken, twee DRAAIBRUGGEN en een SLUISWACHERSWONING. De sluis, het derde of Buinerverlaat genaamd, was oorspronkelijk een enkelvoudige sluis, aangelegd in 1819. De sluis is waarschijnlijk in het eerste decennium van de twintigste eeuw aan de noordoostzijde (Hoofdstraatkant) uitgebreid met een tweede sluiskolk. Bij de sluis staat aan de Hoofdstraat een sluiswachterswoning, die in 1908 is gebouwd nadat de bestaande sluiswachterswoning was afgebrand. De woning, die is opgetrokken in een aan de Overgangsstijl verwante bouwtrant, is in 1982 uitgebreid met een houten garage die buiten de bescherming valt. De sluis is in de loop der jaren vernieuwd op onderdelen. Met name de twee draaibruggen over de sluis zijn in 1946 door de gemeente Groningen vernieuwd. Op de dam tussen de beide sluiskolken is een houten materiaalhoekje geplaatst naar voorbeeld van het oorspronkelijke hokje, dat buiten de bescherming valt. Omstreeks 1955 is bij de sluis aan de Hoofdkadekant een elektrisch gemaal gebouwd dat wegens de te geringe ouderdom voorlopig buiten de bescherming valt.

Omschrijving

SLUIS met dubbele sluiskolk en dubbele draaibrug. De beide gemetselde sluiskolken met hoekstukken en afdekplaten van basaltlava, worden gescheiden door een gemetselde dam met aan beide zijden vijf gemetselde rondbogen die worden afgesloten met ijzeren schuiven; op de dam ijzeren bolders. De kleine kolk (oorspronkelijk uit 1819) heeft twee gemetselde sluishoofden. In het noordelijke (beneden-)hoofd een paar houten sluisdeuren met vernieuwde leuning van buisstaal, en rinketten met heugelstang en tandwielkast. In het zuidelijke (boven-)hoofd een paar vernieuwde stalen sluisdeuren met leuning van buisstaal en rinketten met heugelstang en

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

tandwielkast. Dit sluishoofd heeft aan de damkant twee gemetselde rondbogen met ijzeren schuiven en bovenop een ijzeren tandwielkast met heugelstang.

De grote kolk (aangelegd omstreeks 1910-1920) heeft twee gemetselde sluishoofden, waarvan het noordelijke hoofd een paar houten sluisdeuren heeft met leuning van buis- en hoekstaal en het zuidelijke hoofd een paar stalen sluisdeuren met leuning van hoekstaal. Beide deurenparen hebben rinketten met heugelstang en tandwielkast. De bovenhoofden van de grote en de kleine kolk zijn uitgerust met granieten schotbalkspinningen met afdekplaten van basaltlava.

De beide niet in het verlengde van elkaar geplaatste, ongelijkarmige DRAAIBRUGGEN hebben een geasfalteerde houten rijvloer op INP hoofd- en tussenliggers. De brugleuning bestaat uit leuning en stijlen van gelast hoekstaal met regels van buisstaal. Aan de beide walkanten een gemetselde draaikom.

Waardering

Dubbele sluis met dubbele draaibrug van algemeen belang vanwege cultuurhistorische waarde

- als voorbeeld van een van oorsprong 19de-eeuwse enkele schutsluis, waarvan in de jaren tien van de 20ste eeuw tot een dubbele sluis is gemaakt
- vanwege de vrij zeldzame ijzeren sluisdeuren van de bovenhoofden
- vanwege de historisch-functionele relatie met de andere schutsluizen in het kanaal en de sluiswachterswoning
- vanwege de typologische zeldzaamheid in de provincie Groningen
- vanwege de herinnering aan de veenafgravingen en bloeiende scheepvaart.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Waterkering en -doorlaat

Functie

Schutsluis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 516247

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	17 oktober 2000
Kadaster deel/nr	82776/39

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Musselkanaal	Stadskanaal	Groningen

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Musselkanaal	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Onstwedde	C			13444

*Omschrijving***

Inleiding

Het Vierde Verlaat, Eerste Musselverlaat of Sapsverlaat werd aangelegd in 1841 in opdracht van de stad Groningen (stadsbezitting). De naam Sapsverlaat is afkomstig van de sluismeesters J.E. Sap en O. Sap die in functie waren, uit het tweede helft van de negentiende eeuw in Musselkanaal. De schutsluis met draaibrug was oorspronkelijk een enkelvoudige sluis, aangelegd door U.J. Reinders uit Hoogezand. De sluis werd in 1910 aan de Schoolkadezijde uitgebreid met een tweede sluiskom en draaibrug in verband met de toename van het scheepsverkeer. De sluis is in de loop der tijd vernieuwd op onderdelen. Het houten materiaalhoekje en het gemaal, gelegen op de dam, zijn na-oorlogs en komen voorlopig wegens te geringe ouderdom niet voor bescherming van rijkswege in aanmerking. De sluismeesterswoning uit 1858 werd in 1962 afgebroken.

Omschrijving

SCHUTSLUIS, bestaande uit twee bovenhoofden, twee benedenhoofden en twee schutkolken, met dubbele DRAAIBRUG.

De beide schutkolken hebben donker bakstenen wanden afgezet met hoekstaal en worden gescheiden door een gemetselde dam met aan beide zijden twee dichtgemetselde rondbogen; ijzeren bolders.

Boven- en benedenhoofd van de kleine schutkolk (straatzijde), oorspronkelijk aangelegd in 1841, hebben donker bakstenen sluiswanden met natuurstenen dekstenen. In het bovenhoofd houten puntdeuren met ijzeren leuning van hoekstaal en ijzeren bedieningsmechanisme; dubbele schotbalkspinningen aan weerszijden. In het benedenhoofd vernieuwde houten puntdeuren met niet-originele leuning (buisstaal); dubbele schotbalkspinningen aan weerszijden.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Boven- en benedenhoofd van de grote kolk (kadezijde), aangelegd in 1910, hebben donker bakstenen sluiswanden met natuurstenen dekstenen. In het boven- en benedenhoofd houten puntdeuren met ijzeren leuning van hoekstaal en ijzeren bedieningsmechanisme. In het bovenhoofd aan de zuidzijde één en aan de noordzijde twee schotbalkspanningen; in het benedenhoofd aan weerszijden dubbele schotbalkspanningen.

De beide, niet in het verlengde van elkaar geplaatste, ongelijkarmige DRAAIBRUGGEN hebben houten rijvloeren op INP hoofd- en tussenliggers; brugleuningen van gelaste ijzeren profielen; brug aan de kadezijde gemetselde draaikom. De brug gelegen aan de straatzijde is ingekort; gemetselde draaikom afgedekt met beton.

Waardering

Dubbele schutsluis met dubbele draaibrug van algemeen belang vanwege cultuurhistorische en stedenbouwkundige waarde:

- als voorbeeld van een van oorsprong negentiende-eeuwse enkele schutsluis, waarvan in de jaren tien van de twintigste eeuw een dubbele sluis is gemaakt, in de provincie Groningen
- vanwege de historisch-functionele relatie met de andere schutsluizen in het kanaal
- vanwege de typologische zeldzaamheid in de provincie Groningen
- vanwege de markante en beeldbepalende ligging in het Musselkanaal
- vanwege de herinnering aan de veenafgravingen en bloeiende scheepvaart.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Waterkering en -doorlaat

Functie

Schutsluis

Monumentnummer*: 516248

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	17 oktober 2000
Kadaster deel/nr	82776/5

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Musselkanaal	Stadskanaal	Groningen

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Musselkanaal	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Onstwedde	C			13392

*Omschrijving***

Inleiding

Complex bestaande uit een SCHUTSLUIS, een OPHAALBRUG en een SLUISWACHERSWONING. Het Vijfde Verlaat, Tweede Musselverlaat of Stenenverlaat werd aangelegd in 1851 in opdracht van de stad Groningen (stadsbezitting). De schutsluis met ophaalbrug was oorspronkelijk een enkelvoudige sluis, aangelegd door aannemer H.K. Smaal uit Farmsum. De sluis werd in 1917 aan de Sluiskadezijde uitgebreid met een tweede sluiskom en ophaalbrug in verband met de toename van het scheepsverkeer. De sluis is in de loop der tijd vernieuwd op onderdelen. De ophaalbrug aan de kadezijde is qua vorm verwant aan de ophaalbrug aan de straatzijde en stamt uit de jaren zestig. Het houten materiaalhoekje en het gemaal, gelegen op de dam, zijn na-oorlogs en komen samen met de ophaalbrug uit de jaren zestig voorlopig wegens te geringe ouderdom niet voor bescherming van rijkswege in aanmerking. De sluiswachterswoning stamt uit omstreeks 1864 en is gebouwd in een Ambachtelijk-traditionele bouwtrant. In 1952 werd de indeling van de plattegrond gewijzigd en werden twee vensters in de rechter zijgevel geplaatst. In 1960 werd een nieuwe dakkapel geplaatst en in 1984 werd een nieuwe houten garage gebouwd, die op korte termijn wordt afgebroken. Momenteel doet het pand dienst als woonhuis. De nieuwe aanbouw aan de achterzijde en de houten garage komen wegens te geringe ouderdom en te weinig architectuurhistorische kwaliteit niet voor bescherming van rijkswege in aanmerking. De woning is gelegen op de hoek van de Floralaan en de Sluisstraat. De sluis is gelegen tegenover de woning.

Omschrijving

SCHUTSLUIS, bestaande uit twee bovenhoofden, twee benedenhoofden en twee schutkolken, met OPHAALBRUG.

De beide schutkolken hebben gemetselde wanden, de kom aan de Sluiskadezijde afgezet met hoekstaal, en worden gescheiden door

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

een gemetselde dam; ijzeren bolders; dichtgemetselde rondbogen (oude kom).

Boven- en benedenhoofd van de kleine schutkolk (straatzijde), oorspronkelijk aangelegd in 1851, hebben gemetselde sluiswanden met granieten dekstenen. In het bovenhoofd houten puntdeuren met ijzeren leuning van hoekstaal en ijzeren bedieningsmechanisme; dubbele schotbalkspanningen. In het benedenhoofd vernieuwde houten puntdeuren waarin ijzeren schuiven met gelaste ijzeren leuning van hoekstaal en bedieningsmechanisme; dubbele schotbalkspanningen.

Boven- en benedenhoofd van de grote schutkolk (kadezijde), aangelegd in 1917, hebben gemetselde sluiswanden met dekstenen van basaltlava. In het bovenhoofd houten puntdeuren met gelaste ijzeren leuning van hoekstaal en ijzeren bedieningsmechanisme; dubbele schotbalkspanningen. In het benedenhoofd een horizontale schuifdeur van gegalvaniseerd staal (jaren zestig) met ijzeren rolmechaniek en spoorstaaf; dubbele schotbalkspanningen.

De OPHAALBRUG en de brug die stamt uit de jaren zestig zijn niet in het verlengde van elkaar geplaatst.

De geklonken ijzeren OPHAALBRUG aan de straatzijde heeft een wegdek van plaatstaal op INP hoofd- en tussenliggers. Aan weerszijden van de brug leuning van hoek- en I-profielen en kettingen. De hameipoort bestaat uit twee stalen I-profielen, met schoren van hoekstaal, verbonden middels een dwarsligger. De balans is geconstrueerd van stalen vakwerkliggers (I-profiel) en is met kettingen verbonden met het wegdek.

De ophaalbrug (niet beschermd) aan de kadezijde is qua vorm verwant aan de ophaalbrug aan de straatzijde en stamt uit de jaren zestig.

Waardering

Dubbele schutsluis met dubbele ophaalbrug van algemeen belang vanwege cultuurhistorische en stedenbouwkundige waarde:

- als voorbeeld van een van oorsprong negentiende eeuwse enkele schutsluis, waarvan in de jaren tien van de twintigste eeuw een dubbele sluis is gemaakt
- vanwege de typologische zeldzaamheid in de provincie Groningen
- vanwege de vrij zeldzame stalen schuifdeur
- vanwege de historisch-functionele relatie met de andere schutsluizen in het kanaal
- vanwege de markante en beeldbepalende ligging in het Musselkanaal
- vanwege de herinnering aan de veenafgravingen en bloeiende scheepvaart.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Waterkering en -doorlaat

Functie

Schutsluis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 516249

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	17 oktober 2000
Kadaster deel/nr	82776/8

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Stadskanaal	Stadskanaal	Groningen

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Stadskanaal	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Wildervank	D			2912

*Omschrijving***

Inleiding

Het 'Eerste of Springersverlaat' werd aangelegd in 1789. Evenals de andere schutsluizen is het eerste verlaat in de loop der jaren nogal eens vernieuwd en heeft derhalve een uiterlijk verkregen dat stamt uit het begin van de twintigste eeuw. Op de kade van de sluiskom staat een houten, na-oorlogs materiaalhokje, dat voorlopig wegens te geringe ouderdom buiten de bescherming van rijkswege valt. Het bijbehorende gemaal is onlangs gesloopt.

Omschrijving

SCHUTSLUIS, bestaande uit een bovenhoofd, een benedenhoofd en schutkolk, met DRAAIBRUG.

De ovale schutkolk heeft wanden opgetrokken in rode baksteen met stijlen van hoekstaal (kubbestijlen), afgezet met hoekstaal; op de rand ijzeren bolders. Boven- en benedenhoofd hebben roodbakstenen sluiswanden afgezet met natuurstenen dekstenen en hoekstaal waarin vernieuwde houten puntdeuren met na-oorlogse leuning en bedieningsmechanisme. De omlopen gelegen voor het benedensluishoofd zijn na-oorlogs.

De ongelijkarmige DRAAIBRUG heeft een houten rijvloer op INP hoofd- en tussenliggers. De brugleuningen bestaan uit leuning, regels en stijlen van geklonken hoek- en T-staal. Aan de Unikenstraat een later ingekorte draaikom met betonnen vloer en gemetselde wanden.

Waardering

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Schutsluis met draaibrug van algemeen belang vanwege cultuurhistorische en stedenbouwkundige waarde:

- als voorbeeld van een van oorsprong achttiende-eeuwse enkele schutsluis met draaibrug in de provincie Groningen
- vanwege de vrij zeldzame gemetselde kolkwanden met kubbestijlen
- vanwege de historisch-functionele relatie met de andere schutsluizen in het kanaal
- vanwege de markante en beeldbepalende ligging in het Stadskanaal
- vanwege de herinnering aan de veenafgravingen en bloeiende scheepvaart.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Waterkering en -doorlaat

Functie

Schutsluis

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 516250

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	17 oktober 2000
Kadaster deel/nr	82775/166

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Stadskanaal	Stadskanaal	Groningen

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Stadskanaal	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Wildervank	E			3888

Omschrijving**

Inleiding

Het Tweede of Olthofsverlaat werd aangelegd in 1828 tussen het eerste (1789) en het derde verlaat (1819). Evenals de andere schutsluizen is het tweede verlaat in de loop der jaren nogal eens vernieuwd en heeft derhalve een 20ste-eeuws uiterlijk gekregen. Met name zijn de sluiskom en de draaibrug vernieuwd, waarschijnlijk in de jaren twintig of dertig van de 20ste eeuw. Op de kade van de sluiskom is een nieuw houten materiaalhoekje geplaatst, naar voorbeeld van het oorspronkelijke, dat derhalve buiten de bescherming van rijksweg valt.

Omschrijving

SCHUTSLUIS met draaibrug. De schutkolk heeft vernieuwde wanden van gewapend beton, waarvan de bovenrand is afgezet met een ijzeren rand; op de rand ijzeren bolders. Tussen beide sluishoofden een paar houten sluisdeuren met leuning van profielstaal, en rinketten met heugelstang en tandwielkast.

De ongelijkarmige DRAAIBRUG heeft een houten rijvloer op INP hoofd- en tussenliggers. De brugleuning bestaat uit leuning, regels en stijlen van hoek- en T-staal. Aan de Kniggestraatkant een later verkorte draaikom met betonnen vloer en gemetselde wanden.

Waardering

Schutsluis met draaibrug van algemeen belang vanwege cultuurhistorische waarde

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- als voorbeeld van een van oorsprong 19de-eeuwse enkele schutsluis
- vanwege de vrij zeldzame betonnen kolkwanden
- vanwege de historisch-functionele relatie met de andere schutsluizen in het kanaal
- vanwege de herinnering aan de veenafgravingen en bloeiende scheepvaart.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Waterkering en -doorlaat

Functie

Schutsluis

Monumentnummer*: 516251

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	17 oktober 2000
Kadaster deel/nr	82775/158

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Stadskanaal	Stadskanaal	Groningen

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Stadskanaal	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Onstwedde	B			10161

Omschrijving**

Omschrijving

Voormalige SLUISWACHERSWONING met aangebouwde SCHUUR opgetrokken in een rode baksteen op een uitspringend trasraam van donkere klinkers, afgezet met een geglazuurde rand. De gevels zijn verlevendigd met gevelbanden van oranje steen. Het samengestelde dak met wolfeinden, gedekt met een grijze muldenpan, heeft strakke windveren, drie pironen op de nokeinden en een goot met houten klossen, deels steunend op blokjes van oranje baksteen. De hoofdentree bevindt zich aan de voorzijde (zuidwest) en bestaat uit een paneeldeur met twee deurlichten met aan de Art Nouveau verwant smeedwerk, een bovenlicht met geschilderd glas-in-lood motief onder een gepleisterde latei; voor de deur een gemetselde stoep (drie treden) met bordes met zandgele tegels met decoratief patroon. Links van de entree een T-venster met vierruits bovenlicht en latei. Rechts van de entree een risalerend deel met T-venster met drieruits bovenlicht met latei, en in de topgevel een paar openslaande ramen; aan de noordoostkant van het risalerende deel een H-venster met latei.

De zuidoostgevel heeft vier T-vensters met latei, een paneeldeur met twee deurlichten en een bovenlicht met latei, en een koekoek met tweeruits keldervenster en een ijzeren rooster. De noordwestgevel heeft een T-venster met vierruits bovenlicht, dubbele paneeldeuren (1953) met erboven een later dichtgemetseld rond venster met sluitstenen van oranje steen; in de topgevel een paar openslaande ramen met drieruits bovenlicht en latei.

De achtergevel heeft twee paar openslaande ramen met drieruits bovenlichten en een latei en in de topgevel een ijzeren roosvenster.

Aan de achtergevel een aangebouwde SCHUUR opgetrokken in een roodbruine baksteen onder een zadeldak met een zwarte Friese golfpan, een goot op gemetselde klossen en strakke windveren. In de noordwestgevel twee getoogde ijzeren zesruitsvensters en in de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

zuidoostgevel een getoogd ijzeren zesruits venster, een ijzeren roosvenster en een schuurdeur met rollaag en gemetselde stoep.

In het INTERIEUR zijn onder meer van belang: in het voormalige kantoor de houten lambrizing; in de kamer de houten schouw en vensterbanken.

Waardering

Sluiswachterswoning van algemeen cultuurhistorisch belang:

- als voorbeeld van een sluiswachterswoning uit het begin van de 20ste eeuw
- vanwege het verzorgde materiaalgebruik en de detaillering
- vanwege de historisch-functionele relatie met het sluiscomplex
- vanwege de markante ligging tegenover de sluis, op de hoek met de Amerikalaan.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Dienstwoning(K)

Functie

Sluiswachterswoning(K)

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 516252

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	17 oktober 2000
Kadaster deel/nr	82775/161

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Musselkanaal	Stadskanaal	Groningen

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Musselkanaal	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Onstwedde	C			12760

*Omschrijving***

Omschrijving

De één verdieping hoge, deels onderkelderde SLUISWACHERSWONING op nagenoeg rechthoekige plattegrond is opgetrokken in bruine baksteen (achtergevel later gepleisterd) en wordt gedekt door een wolfdak waarop niet-originele pannen; houten goot op ijzeren klossen; houten kroonlijst aan de voorzijde; strakke houten windveren; twee gemetselde schoorstenen op de nok, één met kap; niet-originele dakkapel (1960) aan de zuidoostzijde. De gevels worden geleed door H-vensters met tweeruits bovenlicht en zesruits vensters, alle onder strek.

In de voorgevel (zuidwestzijde) twee getoogde H-vensters, waartussen een getoogde nis waarin een houten tarievenbord met glas, waarboven twee getoogde tweeruits zaadvensters onder strek; aan de rechterzijde een getoogd H-venster. De entree bevindt zich aan de rechterzijde van de voorgevel in een inpandig portiek; getoogde ijzeren latei (twee hoekprofielen) onder strek, die aan de rechterzijde wordt gedragen door een gietijzeren kolom met cannelures op een gemetseld basement, niet-origineel hekwerk aan de rechterzijde. De entree bestaat uit een niet-originele deur met getoogd tweeruits bovenlicht. Rechts van de entree een getoogd zesruits venster.

In de noordwestgevel links een niet-origineel venster (oorspronkelijk vierruits), vier zesruits vensters (oorspronkelijk drie) en een getoogd H-venster.

In de achtergevel (noordoostzijde) een houten deur met tweeruits bovenlicht, een staand venster en twee getoogde drieruits zaadvensters waartussen een klein T-venster. Aan de rechterzijde de niet-originele platte aanbouw (niet beschermd).

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

In de zuidoostgevel een houten deur waarin glas met tweeruits bovenlicht waarvoor een roodbakstenen stoep; aan de linkerzijde een getoogd zesruits venster en een klein staand venster onder rollaag; aan de rechterzijde een keldervenster onder rollaag en twee zesruits vensters.

In het INTERIEUR is ondermeer van belang: het houten loket in de hal.

Waardering

Sluiswachterswoning van algemeen belang vanwege architectuur- en cultuurhistorische waarde:

- als voorbeeld van een sluiswachterswoning uit het derde kwart van de negentiende eeuw in de provincie Groningen
- vanwege de traditionele vormgeving en detaillering
- vanwege de redelijke mate van gaafheid
- vanwege de ruimtelijk-visuele relatie met de dubbele schutsluis
- vanwege de herinnering aan de veenafgravingen en bloeiende scheepvaart.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Waterkering en -doorlaat

Functie

Sluiswachterswoning (C)

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument